

КИЇВСЬКИЙ УНІВЕРСИТЕТ ІМЕНІ БОРИСА ГРІНЧЕНКА
ФАХОВИЙ КОЛЕДЖ «УНІВЕРСУМ»

Циклова комісія економіко-математичних
дисциплін і менеджменту

ЗАТВЕРДЖУЮ
Проректор з науково-методичної
та навчальної роботи
Олексій ЖИЛЬЦОВ
« _____ » 2020 р.

РОБОЧА ПРОГРАМА НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ

ЕКОНОМІЧНИЙ АНАЛІЗ

для студентів

спеціальності *073 Менеджмент*

освітньої програми *Організація виробництва*

освітньо-кваліфікаційного рівня *молодший спеціаліст*

КИЇВСЬКИЙ УНІВЕРСИТЕТ ІМЕНІ БОРИСА ГРІНЧЕНКА Ідентифікаційний код 02136554 Начальник відділу моніторингу якості освіти Програма № <u>1555/20</u> <u>Жиц</u> (підпис) (прізвище, ініціали) « _____ » 20 <u>20</u> р.

Розробник: Кравець Світлана Геннадіївна,
викладач циклової комісії економіко-математичних дисциплін і
менеджменту Фахового коледжу «Універсум» Київського університету
імені Бориса Грінченка

Робочу програму розглянуто і затверджено на засіданні циклової комісії з
педагогічної освіти

Протокол від «25» серпня 2020 р. № 7

Голова циклової комісії О. Головчанська Оксана ГОЛОВЧАНСЬКА

Робочу програму перевірено
«25» серпня 2020 р.

Заступник директора з навчально-методичної роботи Зоя Гейхман Зоя ГЕЙХМАН

Заступник директора з навчальної роботи Яніна Карлінська Яніна КАРЛІНСЬКА

Пролонговано:

на 20__/20__ н.р. (_____), «__» _____ 20__ р., протокол №
—

на 20__/20__ н.р. (_____), «__» _____ 20__ р., протокол №
—

на 20__/20__ н.р. (_____), «__» _____ 20__ р., протокол №
—

на 20__/20__ н.р. (_____), «__» _____ 20__ р., протокол №
—

1. Опис навчальної дисципліни

Найменування показників	Характеристика навчальної дисципліни
	денна форма навчання
Вид дисципліни	обов'язкова
Мова викладання, навчання, оцінювання	українська
Загальний обсяг кредитів/годин	1,5/45
Курс	4
Семестр	7
Кількість змістових модулів з розподілом:	1
Обсяг кредитів	1,5
Обсяг годин, в тому числі:	45
Аудиторні	28
Модульний контроль	2
Семестровий контроль	-
Самостійна робота	15
Форма семестрового контролю	екзамен

2. Мета та завдання навчальної дисципліни

Метою викладання дисципліни «Економічний аналіз» є здобуття студентами цілісних і системних знань з теорії та методики економічного аналізу, організації аналізу основних аспектів діяльності підприємства, окремих економічних явищ і процесів, а також набуття практичних навичок щодо використання здобутих знань.

Основні *завдання* курсу:

- засвоїти зміст, основні риси, об'єкт і предмет, мету, функції, завдання, основні категорії економічного аналізу, його зв'язок з іншими науковими дисциплінами та місце в управлінні підприємством;
- опанувати метод і методику економічного аналізу, основні його методичні прийоми та способи, зокрема методи первинної обробки даних, факторного аналізу, економіко-математичні, експертні методи, а також набути практичних навичок щодо їх використання;
- засвоїти сутність, призначення, а також особливості методики й організації окремих видів економічного аналізу;
- сформувати здатність аналітичного мислення;
- оволодіти методикою й організацією економічного аналізу основних аспектів діяльності підприємства, зокрема, виробництва та реалізації продукції, витрат і ресурсів, фінансових результатів та фінансового стану;

У студентів мають бути сформовані такі предметні компетентності:

- демонструвати базові уявлення про процес економічного аналізу;
- використовувати різні види економічного аналізу;
- демонструвати застосування професійно-профільованих знань при організації економічного аналізу на підприємстві;
- володіти методами та технічними прийомами економічного аналізу;
- використовувати отримані знання та практичні навички в процесі аналізу довгострокових активів підприємства;
- застосовувати здобуті знання та практичні навички в процесі аналізу використання трудових ресурсів і витрат на оплату праці;
- використовувати отримані знання та практичні навички в процесі аналізу матеріальних ресурсів та ефективності їх використання;
- застосовувати здобуті знання та практичні навички в процесі аналізу собівартості і витрат на виробництво та на збут продукції;

- використовувати отримані знання та практичні навички в процесі аналізу прибутку й рентабельності;
- застосовувати професійно-профільні знання та практичні навички в процесі аналізу фінансового стану підприємства.

3. Результати навчання за дисципліною

У результаті вивчення навчальної дисципліни студент:

- знає основні прийоми економічного аналізу;
- аналізує довгострокові активи підприємства;
- здійснює аналіз трудових ресурсів;
- вміє розраховувати витрати на оплату праці;
- здійснює аналіз матеріальних ресурсів;
- розраховує показники ефективності використання трудових ресурсів;
- аналізує собівартість та витрати на виробництво продукції;
- розраховує показники збуту продукції;
- аналізує прибутки підприємства;
- розраховує рентабельність підприємства.

4. Структура навчальної дисципліни

Назви змістових модулів, тем	Розподіл годин між видами робіт						
	усього	Аудиторна:					Самстійна
		Лекції	Семінари	Практичні	Лабораторні	Індивідуальні	
Модуль 1. Теоретичні та практичні основи аналізу господарської діяльності підприємства							
Тема 1. Методологія економічного аналізу.	6	2				2	2
Тема 2. Аналіз маркетингової діяльності підприємства.	3		2				1
Тема 3. Аналіз виробництва та реалізації продукції.	3	2					1
Тема 4. Аналіз використання персоналу підприємства.	3		2				1
Тема 5. Аналіз використання основних фондів та матеріальних ресурсів.	3	2					1
Тема 6. Аналіз собівартості продукції.	3		2				1
Тема 7. Аналіз фінансових результатів діяльності підприємства.	3	2					1
Тема 8. Аналіз використання прибутку підприємства.	3	2					1
Тема 9. Прийняття управлінських рішень на основі маржинального аналізу.	4		2				2
Тема 10. Аналіз грошових потоків підприємства.	6	2				2	2
Тема 11. Аналіз фінансової стійкості підприємства.	6		2			2	2
Модульний контроль	2						
Усього годин	45*	12	10			6	15

* 3 урахуванням МКР (2 год)

5. Програма навчальної дисципліни

Тема 1. Методологія економічного аналізу.

Роль і завдання економічного аналізу господарської діяльності підприємства. Типологія економічного аналізу. Методика економічного аналізу господарської діяльності. Методика факторного аналізу. Основні завдання факторного аналізу. Методи обробки економічної інформації в аналізі. Метод порівняння в аналізі господарської діяльності. Балансовий метод в аналізі господарської діяльності. Евристичні методи в аналізі господарської діяльності. Методи табличного подання аналітичних даних. Системи виміру впливу факторів у детермінованому аналізі. Способи виміру впливу факторів у стохастичному аналізі. Методика виявлення і підрахунку резервів. Організація та інформаційне забезпечення економічного аналізу господарської діяльності підприємств.

Рекомендовані джерела: [1,2,3,5,7,8,10,15].

Тема 2. Аналіз маркетингової діяльності підприємства.

Значення і завдання аналізу маркетингової діяльності. Аналіз попиту на продукцію і формування портфеля замовлень. Оцінювання ризику незатребуваності продукції. Аналіз ринків збуту продукції. Аналіз цінової політики підприємства. Аналіз конкурентоспроможності продукції.

Рекомендовані джерела: [1,3,5,6,12,15]

Тема 3. Аналіз виробництва та реалізації продукції.

Завдання та інформаційне забезпечення аналізу виробництва і реалізації продукції. Аналіз динаміки і виконання плану виробництва та реалізації продукції. Аналіз асортименту і структури продукції. Аналіз якості виробленої продукції. Аналіз ритмічності роботи підприємства. Аналіз факторів та резервів збільшення випуску і реалізації продукції.

Рекомендовані джерела: [3,5,7,8,11.12,15].

Тема 4. Аналіз використання персоналу підприємства.

Аналіз забезпеченості підприємства персоналом. Аналіз соціальної захищеності членів трудового колективу. Аналіз використання фонду робочого часу. Аналіз продуктивності праці. Аналіз трудомісткості продукції. Аналіз ефективності використання персоналу підприємства. Аналіз фонду заробітної плати. Аналіз ефективності використання фонду заробітної плати.

Рекомендовані джерела: [4,5,7,9,10,15].

Тема 5. Аналіз використання основних фондів та матеріальних ресурсів.

Аналіз забезпеченості підприємства основними засобами виробництва. Аналіз інтенсивності й ефективності використання основних засобів. Аналіз використання виробничої потужності підприємства. Аналіз використання технологічного обладнання. Резерви збільшення випуску продукції, фондівіддачі і рентабельності основних засобів. Завдання та інформаційне забезпечення аналізу використання матеріальних ресурсів. Аналіз забезпеченості підприємства матеріальними ресурсами. Аналіз використання матеріальних ресурсів. Аналіз прибутку на гривню матеріальних витрат.

Рекомендовані джерела: [1,3,5,9,10,12,15].

Тема 6. Аналіз собівартості продукції.

Значення, завдання й об'єкти аналізу собівартості продукції. Поняття і методика визначення суми постійних і змінних витрат. Аналіз загальної суми витрат на виробництво продукції. Аналіз витратомісткості продукції. Аналіз собівартості окремих видів продукції. Аналіз прямих матеріальних витрат. Аналіз прямих трудових витрат. Аналіз непрямих витрат. Аналіз витрат за центрами відповідальності. Визначення резервів зниження собівартості продукції.

Рекомендовані джерела: [2,4,5,7,9,12,15].

Тема 7. Аналіз фінансових результатів діяльності підприємства.

Завдання аналізу фінансових результатів. Аналіз складу і динаміки прибутку підприємства. Аналіз фінансових результатів від реалізації продукції, робіт і послуг. Асортиментна політика підприємства і її вплив на формування прибутку. Аналіз рівня середньореалізаційних цін. Аналіз інших фінансових доходів і витрат. Аналіз показників рентабельності підприємства. Методика підрахунку резервів збільшення суми прибутку і рентабельності.

Рекомендовані джерела: [1,3,5,10,11,15].

Тема 8. Аналіз використання прибутку підприємства.

Зміст, завдання та інформаційне забезпечення аналізу використання прибутку. Аналіз оподаткованого прибутку. Аналіз податків з прибутку. Аналіз формування чистого прибутку. Аналіз використаний чистого прибутку. Аналіз дивідендної політики підприємства.

Рекомендовані джерела: [1,3,5,7,8, 10,13,14,15].

Тема 9. Прийняття управлінських рішень на основі маржинального аналізу.

Поняття і значення маржинального аналізу. Аналіз маржі покриття (маржинального прибутку). Методика маржинального аналізу прибутку. Методика маржинального аналізу рентабельності. Граничний аналіз і оптимізація прибутку. Визначення беззбиткового обсягу продажів і зони безпеки підприємства. Аналіз факторів зміни беззбиткового обсягу продажів і зони безпеки підприємства. Визначення критичної суми постійних витрат, змінних витрат на одиницю продукції і критичного рівня ціни реалізації. Обґрунтування рішення про збільшення виробничої потужності. Ефект кривої досвіду. Аналітична оцінка рішення про прийняття додаткового замовлення за ціною, нижчою від критичного рівня. Вибір варіанта машин та обладнання. Обґрунтування рішення: виробляти чи купувати. Обґрунтування варіанта технології виробництва. Вибір рішення з урахуванням обмежень на ресурси. Обґрунтування ефективності толінгу

Рекомендовані джерела: [1,4,5,6,8,15].

Тема 10. Аналіз грошових потоків підприємства.

Економічна сутність грошового потоку і його види. Аналіз динаміки і факторів зміни обсягів грошових потоків. Аналіз збалансованості грошових потоків. Аналіз інтенсивності й ефективності грошового потоку. Шляхи оптимізації грошових потоків.

Рекомендовані джерела: [2,3,4,7,11,13,15].

Тема 11. Аналіз фінансової стійкості підприємства.

Поняття, значення і завдання аналізу фінансового стану підприємства і його фінансової стійкості. Оцінювання фінансової стійкості підприємства на основі аналізу співвідношення власного і позикового капіталу. Оцінювання операційного левериджу і запасу фінансової стійкості підприємства. Аналіз фінансової рівноваги між активами і пасивами. Оцінювання фінансової стійкості підприємства за функціональною ознакою. Оцінювання фінансової стійкості підприємства засноване на співвідношенні фінансових і нефінансових активів.

Рекомендовані джерела: [2,4,5,7,9,12,15].

6. Контроль навчальних досягнень

6.1. Система оцінювання навчальних досягнень студентів.

Вид діяльності студента	Максимальна кількість балів за одиницю	Модуль 1	
		Кількість одиниць	Максимальна кількість балів
Відвідування лекцій	1	6	6
Відвідування семінарських занять	1	5	5
Робота на семінарському занятті	10	5	50
Виконання завдань самостійної роботи	5	11	55
Виконання модульної роботи	25	25	25
Разом			141
Максимальна кількість балів: 141			
Розрахунок коефіцієнта: $141/60=2,35$			

6.2. Завдання для самостійної роботи та критерії їх оцінювання.

Тематика самостійної роботи:

1. Методологія економічного аналізу.
2. Аналіз маркетингової діяльності підприємства.
3. Аналіз виробництва та реалізації продукції.
4. Аналіз використання персоналу підприємства.
5. Аналіз використання основних фондів та матеріальних ресурсів.
6. Аналіз собівартості продукції.
7. Аналіз фінансових результатів діяльності підприємства.
8. Аналіз використання прибутку підприємства.
9. Прийняття управлінських рішень на основі маржинального аналізу.
10. Аналіз грошових потоків підприємства.
11. Аналіз фінансової стійкості підприємства.

Шкала оцінювання

Бали за виконання самостійної роботи	Значення оцінки
5	Високий рівень підготовки матеріалу з можливими, незначними недоліками.
4	Достатньо високий рівень підготовки матеріалу, відповідь структурована, дано характеристику більшості елементів.
3	В цілому добрий рівень підготовки матеріалу, відповідь структурована, дано характеристику незначній кількості елементів.
2	Посередній рівень підготовки матеріалу, структура відповіді відсутня, дано характеристику певній частині елементів.
1	Структура відповіді відсутня, дано характеристику незначній кількості елементів за вибором студента.
	Відсутність виконаного завдання винесеного на самостійне опрацювання студента або абсолютна не відповідність матеріалу, що підготував студент, питанню винесеного на самостійне опрацювання.

6.3. Форми проведення модульного контролю та критерії оцінювання.

Завдання модульних контрольних робіт у своїй сукупності охоплюють усі теми кожного модуля. Кількість варіантів кожного комплекту МКР – 5. Кожен варіант складається з трьох типів завдань: визначення понять(2 терміни в кожному варіанті), що оцінюється по 2,5 бали за кожен термін, аналіз та характеристика управлінських процесів(2 питання), що оцінюються по 5 балів за кожну правильну відповідь, ситуаційно-розрахункова задача – 10 балів.

6.4. Форми проведення семестрового контролю та критерії оцінювання.

Форма проведення підсумкового контролю – письмовий іспит.

Максимальна кількість балів – 40.

Розподіл балів: 20 балів за 18 тестових питань різних типів;

20 балів за ситуаційно-розрахункову задачу.

Критерії оцінювання

Бали	Значення оцінки
20	Відповідь повна, структурована. Оформлення задачі відповідає вимогам, логіка виконання та кінцевий результат правильні. Висновки – розгорнуті та ґрунтовні.
14	Відповідь повна, структурована, але допущенні певні незначні помилки. Оформлення задачі має недоліки, логіка виконання та кінцевий результат правильні. Висновки – скорочені та не до кінця обґрунтовані.
7	Відповідь не повна, структурована, але допущенні певні помилки. Оформлення задачі має недоліки, логіка виконання правильна але можуть бути допущені механічні помилки в розрахунках. Висновки – скорочені та не до кінця обґрунтовані.
0	Відповідь не повна, не структурована, допущенні значні помилки. Оформлення задачі не правильне, розрахунки не правильні. Висновки – відсутні.

6.5. Орієнтовний перелік питань для семестрового контролю.

1. Економічний аналіз, як галузь економічної науки.
2. Предмет і завдання економічного аналізу.
3. Методи і прийоми економічного аналізу, їх характеристика.
4. Види економічного аналізу.
5. Форми економічного аналізу.
6. Зв'язок економічного аналізу з іншими науками і дисциплінами.
7. Інформаційне забезпечення економічного аналізу.
8. Організація аналітичної роботи на підприємстві.
9. Аналіз галузевої структури (спеціалізації) підприємства.
10. Аналіз інтенсивності виробництва.
11. Завдання і джерела аналізу основних засобів.
12. Аналіз складу, руху і структури основних засобів підприємства.
13. Аналіз забезпечення підприємства основними засобами.
14. Аналіз ефективності використання основних засобів.
15. Завдання і джерела аналізу використання трудових ресурсів і фонду оплати праці.

16. Аналіз трудового потенціалу підприємства.
17. Аналіз продуктивності праці.
18. Аналіз використання фонду оплати праці.
19. Аналіз співвідношення темпів росту продуктивності праці і її оплати.
20. Методика аналізу капітального будівництва.
21. Економічна оцінка показників ефективності капітальних інвестицій.
22. Аналіз виробництва продукції за обсягом, асортиментом і якістю.
23. Завдання і джерела аналізу роботи промислових і обслуговуючих виробництв.
24. Аналіз роботи промислових виробництв.
25. Аналіз використання вантажного автотранспорту.
26. Зміст аналізу ринку продукції, завдання та джерела даних аналізу.
27. Оцінка ринкових можливостей підприємства.
28. Аналіз можливості формування портфеля замовлень.
29. Аналіз цінової конкурентоспроможності.
30. Завдання та джерела аналізу витрат на виробництво продукції.
31. Аналіз складу витрат за всіма видами діяльності.
32. Факторний аналіз собівартості продукції.
33. Аналіз собівартості за елементами та статтями витрат.
34. Аналіз витрат на одну гривню товарної продукції.
35. Шляхи і резерви зниження собівартості продукції.
36. Завдання і джерела аналізу фінансових результатів діяльності підприємств.
37. Аналіз звіту про фінансові результати.
38. Аналіз грошових надходжень діяльності підприємств.
39. Аналіз суми виручки від реалізації продукції.
40. Аналіз рівня рентабельності підприємства.
41. Аналіз використання (розподілу) прибутку.
42. Завдання і джерела аналізу фінансового стану підприємства.
43. Аналіз майна підприємства.
44. Аналіз джерел утворення майна підприємства.
45. Аналіз фінансової стійкості підприємства.
46. Аналіз поточної платоспроможності.

47. Визначення платоспроможності підприємства в умовах банкрутства.
48. Аналіз дебіторської і кредиторської заборгованості.
49. Аналіз оборотності оборотних активів.
50. Аналіз ефективності використання активів (капіталу).

Шкала відповідності оцінок

Рейтингова оцінка	Оцінка за 100-бальною шкалою	Значення оцінки
A	90-100	Відмінно
B	82-89	Дуже добре
C	75-81	Добре
D	69-74	Задовільно
E	60-68	Достатньо
FX	35-59	Незадовільно з можливістю повторного складання
F	1-34	Незадовільно з обов'язковим повторним вивченням курсу

7. Навчально-методична карта дисципліни «Економічний аналіз»
Разом: 45 год., лекції – 12 год., семінарські заняття – 10 год., індивідуальна робота – 6 год.,
самостійна робота – 15 год., підсумковий контроль – 2 год.

Модуль	Змістовий модуль 1										
Назва модуля	Теоретичні та практичні основи аналізу господарської діяльності підприємства.										
Кількість балів за модуль	141 бал										
Лекції	Методологія економічного аналізу.		Аналіз виробництва та реалізації продукції.		Аналіз використання основних фондів та матеріальних ресурсів.		Аналіз фінансових результатів діяльності підприємства.	Аналіз використання прибутку підприємства.		Аналіз грошових потоків підприємства.	
Відвідування лекцій	1 бал		1 бал		1 бал		1 бал	1 бал		1 бал	
Семінари		Аналіз маркетингової діяльності підприємства.		Аналіз використання персоналу підприємства.		Аналіз собівартості продукції.			Прийняття управлінських рішень на основі маржинального аналізу.		Аналіз фінансової стійкості підприємства.
Відвідування СЗ Робота на СЗ		1+10=11 балів		1+10=11 балів		1+10=11 балів			1+10=11 балів		1+10=11 балів
Самостійна робота	5	5	5	5	5	5	5	5	5	5	5
Види поточного контролю	МКР - 25 балів										
Підсумковий контроль	Залік за результатами обох модулів (141:60=2,35) Коефіцієнт – 2,35										

8. Рекомендовані джерела

Основна:

1. Антонюк, Олег Петрович. Економічний аналіз (практикум) : навчальний посібник / О. П. Антонюк, Т. М. Ступницька, Н. М. Купріна. - 2-ге вид., вип. і доп. - Львів : Магнолія 2006, 2018. - 323 с.
2. Мішеніна Н.В. Економічний аналіз: навч. посіб./ Н.В. Мішеніна, І.Є. Ярова; М-во освіти і науки України, Сум. держ. ун-т. – Суми: Сум. держ. ун-т.,2014. – 305 с.
3. Економічний аналіз : навчальний посібн. / Є. П. Кожанова, І. П. Отенко, Т. М. Серікова та ін. – 3-є вид., допрац. і доп. – Х. : ВД "ІНЖЕК", 2009. –344 с.
4. Воронко О. С. Економічний аналіз : навчальний посібник / О. С. Воронко, Н. П. Штепа. - 3-тє вид., стереотип. - Львів : Новий світ-2000, 2018. - 280 с. : рис. - (Вища освіта в Україні)
5. Економічний аналіз і моделювання господарської діяльності підприємства: [навч.посіб.для студентів вищ. Навч. закл.] / [М.В. Румянцева,Н.В.Касьянова, Д.В. Солоха, О.О. Тарасова]; М-во освіти і науки України, Держ. вищ. навч. закл., Донец. нац. техн. ун-т. – Донецьк: Ноулідж, Донец. від-ня, 2014. – 297 с.

Допоміжна

1. Аналіз фінансового стану виробничої та комерційної діяльності підприємства : навч. посібн. / В. П. Шило, Н. І. Верхоглядова, С. Б. Ільїна та ін. – К. : Кондор, 2005. – 238 с.
2. Доля В. Т. Экономический анализ : учебн. пособ. для студ. высш. учебн. заведений / В. Т. Доля. – 2-е изд., перераб. и доп. – К. : Кондор, 2007. – 223 с.
3. Болюх М. Збірник задач з курсу "Економічний аналіз" / М. Болюх. – К. : КНЕУ, 2002. – 352 с.
4. Теорія економічного аналізу : навч. посібн. / Є. К. Бабець, М. І. Горлов, С. О. Жуков, В. П. Стасюк. – К. : Професіонал, 2007. – 379 с.
5. Шубіна С. В. Економічний аналіз : практикум / С. В. Шубіна, Ж. І. Торяник. – К. : Знання, 2007. – 230 с.

6. Мних Є. В. Економічний аналіз : підручник для студ. вищ. навч. закладів / Є. В. Мних. – 2-ге вид., перероб. та доп. – К. : Центр навчальної літератури, 2005. – 465 с.
7. Прокопенко І. Ф. Методика і методологія економічного аналізу : навч. посібн. для студ. вищ. навч. закладів / І. Ф. Прокопенко, В. І. Ганін. – К. : ЦУЛ, 2008. – 429 с.
8. Савицька Г. В. Економічний аналіз діяльності підприємства : навч. посібн. / Г. В. Савицька. – 3-тє вид., випр. і доп. – К. : Знання, 2007. – 668 с.

Періодичні видання

1. Журнал «Все про бухгалтерський облік»
2. Журнал «Персонал».
3. Журнал «Кореспондент».
4. Газета «Бізнес».
5. Газета «Коммерсантъ».

Інтернет-ресурси

1. Сервер Верховной Ради України. – Режим дрступа : portal.Rada.gov.ua.
2. ЛігаБізнесІнформ. – Режим доступа : www.liga.net.
3. Нормативні акти України. – Режим доступа : www.nau.kiev.ua.
4. Податки та бухгалтерський облік. – Режим доступа : basa.tav.kharkov.ua.
5. Право. Украина. – Режим доступа : www.legal.cov.ua/cgi-bin/matrix.cgi/pravo.html.